

ראש השנה דף כ"ז

עניין: זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו

דברי הגמ'

ותרי קלי מי משתמעי והתניא (6) זכור (7) ושמור (8) ושמור בדיבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכולה (9) לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע לכך מאריך

גמ' שבועות כ:

אחד נאמרו כדתניא (6) זכור (7) ושמור בדיבור אחד נאמרו מה שאין (6) יכול הפה לדבר ומה שאין האוזן יכול לשמוע בשלמא התם בדיבור אחד נאמרו כדרכ אדא בר אהבה (8) דאמר רב אדא בר אהבה דנשים חייבות בקידוש היום דבר תורה דאמר קרא (9) זכור ושמור כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני גשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה אלא הכא

בראשית רבה פי"א, ח
 אינה נדחית. תני ר' שמעון בן יוחאי, אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם לכלן יש בן זוג ולי אין בן זוג. אמר לה הקדוש ברוך הוא פנסת ישראל היא בן זוגך וכיון שעמדו

מהר"ל תפארת ישראל פמ"ד

אחד ואחד, כי זכור הוא מצות עשה לזכור את יום השבת והזכירה הזאת היא מורה על מעלת שבת ולכך זכור אותו ומה מעלתו של שבת כי מה יום מיומים, ואמר כי בודאי יש יום מיומים כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו', וזהו מעלת השבת מבין שאר הימים שהוא יום מקודש משאר הימים. ובמצות זכור לא שייך הטעם וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו' כי זה אין טעם כלל אל מעלת ומדרגת השבת על

השבת בפעל, ולפיכך במצות שמור לא נתן הטעם כי ששת ימים עשה ה' וגו' כי זה מורה על מעלת השבת, רק נתן טעם למה שאמר שמור שיהיו נזהרים ישראל בשמירתו ושלא יחללו אותו יותר מכל העמים ואל דבר זה צריך טעם שמאחר שהשם יתברך ברא עולם בששה ימים ונח ביום השביעי ראוי שיהיו כל הנמצאים שומרים השבת כי אין זה מגיע לישראל בלבד, ועל זה נתן טעם וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים כלומר כי השבת מתחזק לישראל דוקא, כי כמו העולם שברא השם יתברך בששת ימי בראשית ולא היה בו מנוחה ואח"כ קבל העולם השלמות והמנוחה, כך וזכרת כי עבד היית במצרים ולא היה לך מנוחה ויפוך מבית עבדים והקנה לך ההשלמה

האמת והנכון. ועוד יש לך לדעת מה שכתוב בדברות אחרונות וזכרת כי עבד היית במצרים זהו עצמו הטעם שישמרו ישראל השבת, והוא מבואר ממה שאמרו ז"ל (כ"ר ט' י"א) אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא לכל נתת בן זוג ולי לא נתת בן זוג והשיב לה הקדוש ברוך הוא כנסת ישראל יהיה בן זוגך, כי ישאאל הם נבדלים מן האומות והשבת נבדל משאר הימים כמו שהתבאר למעלה ולכך הם בעצמם מזדווגים ומתחברים יחד. וזה שאמר שמור את יום השבת לקדשו שלא לעשות מלאכה בשבת שהוא קדוש ונבדל משאר הימים וזכרת כי עבד היית במצרים ויפוך משם.

וכאשר תבין דברים אלו אשר אמרנו תוכל להבין למה בדברות ראשונות כתיב זכור ובדברות שניות שמור ולא ההפך, וזה כי לפי שפירשנו למעלה כי משנה תורה קרובה אל המקבל הם ישראל ואילו שאר תורה קרובים הדברים אל השם יתברך, ולכך מצוות עשה שיש להם מעלה יותר קרובים אל השם יתברך ומצות לא תעשה קרובים אל המקבל ודבר זה ידוע, ולכך אף הנשים חייבות במצות לית אבל במ"ע אין הנשים חייבות בכלם, והבן זה. ולפיכך